

НЕСТАБІЛЬНІСТЬ ЗОВНІШНЬОГО ОРГАНІЗАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА СКЛАДОВІ ЙОГО ВИЗНАЧЕННЯ

Дринь Олег Я.

**Нестабильность внешней
организационной среды
и составляющие ее определения**

Drin Oleg I.

**Instability of the organizational
environment and its constituent
definitions**

Ідентифікація рівня нестабільності зовнішнього організаційного середовища складає аналітичну основу передбачуваності його змін, яка впливає на вибір адекватних методологій і придатної для використання форми представлення стратегії розвитку підприємства. Існує багато наукових підходів до диференціації нестабільності середовища, що дозволяє визначити типи та характерні ознаки такого середовища, з'ясувати фактори, що впливають на рівень нестабільності організаційного оточення, окреслити методи прогнозування майбутніх змін. Але більша частина досліджень має теоретичний характер, вирішення ж проблеми параметричного оцінювання нестабільності середовища потребує дезінтеграції її комплексних характеристик до рівня можливості кількісного вимірювання.

Першими дослідниками нестабільності організаційного середовища були Ф. Емері і Е. Тріст, які опублікували фундаментальні роботи з теорії динамізму зовнішнього середовища і виокремили типи такого середовища за системою якісних ознак.

І. Ансофф [1, с. 402] запропонував три групи методів визначення майбутніх змін, що відповідають певному рівню динамізму зовнішнього середовища, зокрема, прогнозування, моделювання та експертне оцінювання. Цим він вказував на можливість диференційованого підходу до оцінки та аналізу рівня динамізму зовнішнього середовища на основі різних методичних підходів.

Заслуговує на увагу структурований підхід до ідентифікації характеру зовнішнього середовища, запропонований Р. Дунканом [2, с. 45].

Його двомірна модель включає дві змістовні складові середовища — ступінь чисельності та подібності факторів зовнішнього середовища. Для «простого» середовища характерна невелика кількість подібних факторів нестабільності, для «складного» — багато різноманітних факторів. Матричне поєднання даних характеристик дозволяє сформулювати можливі варіанти їх комплексного врахування.

За даною моделлю можна визначити характер зовнішнього організаційного з урахуванням ступеня складності продукту, що виробляє підприємство. З цього можна зробити дуже важливий висновок щодо того, що не існує рівня невизначеності середовища поза сферою виробництва і реалізації конкретного продукту. Рівень невизначеності середовища має конкретизовані характеристики відносно сфери діяльності підприємства, або навіть окремих його продуктів.

Більш перспективним вбачається рішенням щодо дезінтеграції такої складної категорії як рівень нестабільності зовнішнього середовища на окремі смислові характеристики, які підлягають диференційованій кількісній оцінці. Ними можуть бути:

- динамізм параметрів середовища з незначними відхиленнями від лінії тренду;

- стохастичність параметрів, за якою спостерігаються значні відхиленнями від лінії тренду;

- турбулентність змін параметрів без визначеного тренду.

Зазначені характеристики формують уявлення про відповідний тип зовнішнього організаційного середовища:

- динамічне середовище, в якому відбуваються стрімкі трансформації, які мають ознаки тренду з незначними відхиленнями та диференційованою інтенсивністю;

- стохастичне середовище відрізняється великою кількістю різноспрямованих змін, що мають значні амплітудні відхилення від тренду і здатні суттєво впливати на діяльність суб'єктів ринку у режимі випадковості.

- турбулентне середовище, з характерними для нього значними непрогнозованими змінами, які мають якісно новий рівень, що унеможливають існування фіксованого тренду.

Для вирішення проблеми кількісного вимірювання нестабільності середовища за даними ознаками можна скористатися методом експертної оцінки, що передбачає зростання суб'єктивного чинника. Більш об'єктивним є кількісне вимірювання опосередкованих показників зазначених характеристик нестабільності на основі оцінки трендової кореляції і варіації їх значень, а задані інтервали об'єкта будуть визначати відповідний тип зовнішнього організаційного середовища.

Оцінка існуючого рівня нестабільності середовища потребує прогнозного формату, що трансформується в рівень передбачуваності змін зовнішнього середовища на основі врахування прогностичних можливостей і поінформованості відповідних фахівців.

Повнота інформації дає змогу поглибити аналіз ретроспективних і поточних ринкових зрушень, застосувати варіативне сценарного дослідження змін середовища. Прогностичні здібності розробників стратегії дозволяють розширити коло методів і прийомів прогнозування, здійснити правильну оцінку рівня довіри до прогностичних характеристик середовища, визначити та диференціювати так звані «слабкі сигнали», які передують майбутнім значимим змінам.

Література

1. *Ансофф И.* Стратегическое управление: Пер. с англ. — М.: Экономика, 1989. — 519 с.
2. *Dunkan R.* What Is The Right Organization Structura? // *Organizational Dynamic's.* — Winter, 1979.

О. С. Другова,
викладач кафедри фінансів
НТУ «Харківський політехнічний інститут»,
e-mail: Lena_HS@mail.ru

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

Другова Елена
Стратегическое управление
конкурентным потенциалом

Drugova Elena
Strategic management
by competition potential

Оскільки будь-яке підприємство — це цілеспрямована, керована система, то визначення його конкурентного потенціалу має враховувати цілеспрямований характер діяльності останньої.

Основою в дослідженні проблеми управління конкурентним потенціалом виступає системний підхід, який є однією із форм методологічного знання. Серед важливих понять і принципів системного підходу виділяють цілісність, зв'язок, структуру і організацію, рівні системи та ієрархію цих рівнів, управління, мету та доцільність поведінки системи, самоорганізацію, функціонування і розвиток системи.

Кожне підприємство володіє конкурентним потенціалом, але рівень ефективності його використання є різним. Рівень використання конкурентного потенціалу — це вимір управління конкурентоспроможністю підприємства на конкретний момент часу, який може приймати значення від 0 до 100 %.